

Програма для України з розширення прав і можливостей на місцевому рівні, підзвітності та розвитку

Програма за підтримки ЄС та його держав-членів Німеччини, Швеції, Польщі, Данії, Естонії та Словенії

Бастіан Файгель
Директор Програми від GIZ

Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH
вул. Велика Житомирська, 20, Київ, 01001
Телефон: +380 (44) 581 27 92

E-mail: bastian.veigel@giz.de

Лист для керівників: ВСЕ БУДЕ УКРАЇНА!

9 серпня 2023

Шановні голови громад,

Сьогоднішній випуск Листа для керівників інформує про новини у законодавстві, зокрема, про заборону пропаганди російської імперської політики в Україні, нові дати святкування державних і релігійних свят, зміни до Податкового кодексу України, кадрові питання, бронювання військовозобов'язаних, надання допомоги на проживання ВПО, початок навчального року під час воєнного стану, питання доступності інформаційно-комунікаційних систем та документів в електронній формі.

Також, приділимо увагу правовій практиці щодо актуальної судової практики Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду, можливості звернення прокурора до суду в інтересах органу місцевого самоврядування та комунального закладу, амортизації у податковому обліку основних засобів, особливостей переходу до системи оподаткування, що діяла до початку повномасштабного вторгнення, тестів для підвищення освіченості посадовців та всіх громадян у питаннях запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, змін та порядку формування та ведення Реєстру волонтерів антитерористичної операції, змін до Класифікації доходів бюджету.

Не забудьте відвідати [сайт Програми U-LEAD](#), щоб дізнатися більше про нашу роботу, історії успіху з громад, поради від наших експертів та багато іншої корисної інформації.

Основні зміни законодавства

27 липня 2023 року набув чинності Закон України від 21 березня 2023 року № [3005-IX](#) «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії»

Законом забороняється пропаганда російської імперської політики, зокрема, присвоєння географічним об'єктам, юридичним особам та об'єктам права власності назв, що глорифікують, увічнюють, пропагують або містять символіку російської імперської політики, а також держави-терориста (держави-агресора) або її визначні, пам'ятні, історичні та культурні місця, населені пункти, дати, події.

Органам місцевого самоврядування, військовим адміністраціям населеного пункту (населених пунктів), військово-цивільним адміністраціям населеного пункту (населених пунктів) у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом необхідно здійснити демонтаж (перенесення) з публічного простору пам'ятників, пам'ятних знаків, присвячених визначеним категоріям осіб; демонтаж (вилучення) з публічного простору окремих елементів пам'ятників, пам'ятних знаків, що містять символіку російської імперської політики, а також у встановленому законодавством порядку перейменувати райони у містах, сквери, бульвари, вулиці, провулки, узвози, проїзди, проспекти, площі, майдани, набережні, мости, інші об'єкти топонімії населених пунктів, а також інші географічні об'єкти, назви яких містять символіку російської імперської політики.

30 липня 2023 року набрав чинності Закон України від 14 липня 2023 року № [3258-IX](#) «Про внесення змін до статті 73 Кодексу законів про працю України»

Нова редакція Закону визначає нові дати святкування державних і релігійних свят, а саме: День Української Державності – 15 липня, День захисників і захисниць України – 1 жовтня, Різдво Христове – 25 грудня.

1 серпня 2023 року набрав чинності Закон України 30 червня 2023 року № [3219-IX](#) «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану»

Законом уточнено проведення документальних перевірок платників податків з різних законодавчих підстав, зокрема, в разі припинення юридичної особи / підприємницької діяльності фізичної особи – підприємця. Також законом врегульовано проведення планових перевірок платників податків, які провадять діяльність у сфері виробництва та/або реалізації підакцизної продукції, організації та проведення азартних ігор в Україні (гральний бізнес), які надають фінансові, платіжні послуги. Важливо, що положення Закону фіксують відміну пільгових ставок оподаткування, зобов'язання щодо сплати Єдиного соціального внеску фізичними особами-підприємцями 1 і 2 групи, а також повернення штрафних санкцій за невчасну сплату ЄСВ.

29 липня 2023 року набрав чинності Закон України від 13 липня 2023 року № [3238-IX](#) «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей використання відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами».

Законом передбачається право жінки за відсутності медичних протипоказань самостійно визначати дату початку відпустки у зв'язку із вагітністю та пологами. Тривалість відпустки по вагітності та пологах залишається незмінною, але при цьому 70 календарних днів відпустки до пологів можуть бути використані жінкою повністю або частково після пологів, починаючи з дня пологів. Якщо вагітна жінка не бажає змінювати дату початку відпустки у зв'язку з пологами або існують медичні протипоказання для продовження роботи, то така відпустка буде надана їй у строки, зазначені в листку тимчасової непрацездатності.

22 липня 2023 року набрала чинності постанова Кабінету Міністрів України від 11 липня 2023 р. № [743](#) «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 27 січня 2023 р. № 76»

Внесено зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 27 січня 2023 р. № [76](#) «Деякі питання реалізації положень Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» щодо бронювання військовозобов'язаних на період мобілізації та на воєнний час».

Встановлено, що кількість військовозобов'язаних, які підлягають бронюванню та займають посади в органах місцевого самоврядування, крім військовозобов'язаних, зазначених в абзаці третьому цього пункту, повинна становити 50 відсотків кількості військовозобов'язаних зазначених органів на дату подання списку. Окрім цього, конкретизовані вимоги до підприємств, установ і організацій, наведені у Порядку та критеріях визначення підприємств, установ і організацій, які є критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період, затверджених зазначеною постановою.

31 липня 2023 р. прийнята постанова Кабінету Міністрів України № [789](#) «Про внесення змін до Порядку надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам»

Оновлено Порядок надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 р. № 332 «Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам».

Зокрема, з 1 серпня 2023 р. допомога призначається на шість місяців внутрішньо переміщеній особі, яка вперше звернулася за призначенням допомоги, та виплачується щомісяця внутрішньо переміщеній особі або уповноваженій особі на внутрішньо переміщену особу у випадку недієздатності отримувача або дитину у визначеному розмірі. Допомога призначається на кожну внутрішньо переміщену особу, відомості про якого включено до Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб.

Окрім цього, конкретизовано умови виплати допомоги на сім'ю з 1 листопада 2023 року.

28 липня 2023 р. прийнята постанова Кабінету Міністрів України № 782 «Про початок навчального року під час воєнного стану в Україні»

Тривалість 2023/2024 навчального року в закладах загальної середньої освіти встановлена з 1 вересня 2023 р. до 28 червня 2024 року. Обласним військовим адміністраціям за участю засновників закладів загальної середньої освіти необхідно забезпечити організацію початку навчального року залежно від безпекової ситуації в кожній окремій адміністративно-територіальній одиниці.

21 липня 2023 р. прийнята постанова Кабінету Міністрів України № 757 «Деякі питання доступності інформаційно-комунікаційних систем та документів в електронній формі»

Установлено, що органи виконавчої влади мають забезпечити дотримання вимог ДСТУ EN 301 549:2022 (EN 301 549 V3.2.1 (2021-03), IDT) «Інформаційні технології. Вимоги щодо доступності продуктів та послуг ІКТ» під час створення, модернізації, розвитку, адміністрування і забезпечення функціонування власних інформаційних, електронних комунікаційних та інформаційно-комунікаційних систем. Окрім цього, необхідно провести модернізацію офіційних веб-сайтів (веб-порталів) органів виконавчої влади, власних інформаційних, електронних комунікаційних та інформаційно-комунікаційних систем, створених до набрання чинності цією постановою, з метою приведення у відповідність із вимогами ДСТУ EN 301 549:2022, і в подальшому дотримуватись вимог ДСТУ EN 301 549:2022 під час створення та розміщення документів в електронній формі на власних веб-сайтах (веб-порталах) і веб-ресурсах.

Органам місцевого самоврядування, підприємствам, установам та організаціям, що перебувають у комунальній власності відповідної територіальної громади, рекомендовано дотримуватися вищенаведених вимог.

Правова практика

Опубліковано [огляд](#) актуальної судової практики Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду, в якому представлені рішення, внесені до ЄДРСР, за червень 2023 року

Заслужують окремої уваги рішення з правовими позиціями щодо права внутрішньо переміщеної особи на отримання допомоги на проживання; визначення дня, з якого щомісячна адресна допомога внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання призначається на наступні шість місяців; отримання згоди батьків як передумови для отримання дитиною віком від 14 до 18 років адміністративної послуги з реєстрації її місця проживання.

До актуальних судових рішень віднесено також ті, що містять правові позиції, зокрема, про обов'язкову умову для вирішення органом місцевого самоврядування земельного спору щодо меж земельних ділянок.

Суд дійшов висновку, що з аналізу частини 3 статті 158 Земельного кодексу України, згідно з якою органам місцевого самоврядування у межах населеного пункту належить розглядати земельні спори щодо: 1) меж земельних ділянок, що перебувають у власності і користуванні громадян; 2) додержання громадянами, у власності і користуванні яких перебувають земельні ділянки, правил добросусідства; 3) розмежування меж районів у містах, впливає, що обов'язковою умовою для вирішення земельного спору щодо меж земельних ділянок,

передбаченою вказаною нормою, є наявність у громадян права власності або користування земельною ділянкою.

Велика Палата Верховного Суду [визначила](#), чи може прокурор звертатися до суду в інтересах органу місцевого самоврядування та комунального закладу (школи) при оскарженні договору на постачання природного газу

Велика Палата Верховного Суду дійшла висновку, що у відносинах щодо розрахунків з постачальником природного газу за договором комунальний заклад, який є розпорядником бюджетних коштів, виступає не як суб'єкт владних повноважень, а як сторона в зобов'язальних правовідносинах. Тому немає підстав для представництва прокурором інтересів держави в особі школи.

Водночас, судом зазначено, що використання коштів місцевого бюджету становить суспільний інтерес і стосується прав та інтересів великого кола осіб. Завданням органу місцевого самоврядування є забезпечення раціонального використання майна й інших ресурсів, що перебувають у комунальній власності. Неefективне витрачання коштів місцевого бюджету, зокрема шляхом укладення підконтрольним органу місцевого самоврядування комунальним закладом незаконних правочинів, може порушувати економічні інтереси територіальної громади. Тому, оскільки засновником школи є територіальна громада в особі місцевої ради, яка фінансує і контролює діяльність цього комунального закладу, а також зобов'язана контролювати виконання бюджету, зокрема законність та ефективність використання школою бюджетних коштів за договорами про закупівлю товарів, Велика Палата Верховного Суду дійшла висновку про те, що місцева рада є особою, уповноваженою на вжиття заходів представницького характеру щодо захисту інтересів територіальної громади як складника інтересів держави. Тож прокурор може представляти інтереси держави в особі місцевої ради, за умови дотримання прокурором порядку, передбаченого статтею 23 Закону України «Про прокуратуру».

Державна податкова служба України надала [відповідь](#) на питання щодо того, чи підлягають амортизації у податковому обліку основні засоби, які тимчасово не використовуються у господарській діяльності у зв'язку з простоем або до них немає доступу через їх перебування на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих збройними формуваннями російської федерації?

Не підлягають податковій амортизації відповідно до п.п. 138.3.1 п. 138.3 ст. 138 Податкового кодексу України (далі – ПКУ) основні засоби, не призначені для використання в господарській діяльності платника податку (невиробничі), а також ті, що знаходяться на консервації. Якщо основні засоби, які призначені для використання у господарській діяльності і нарахування амортизації на такі активи відповідно до правил бухгалтерського обліку протягом періоду тимчасового простою не припиняється, то такі основні засоби підлягають амортизації у податковому обліку.

У разі, якщо основний засіб, призначений для використання у господарській діяльності платника податку, знаходиться на тимчасово окупованій території або в районах проведення воєнних (бойових) дій, та нарахування амортизації такого активу відповідно до правил бухгалтерського обліку не припиняється, то такий основний засіб може амортизуватись протягом такого періоду у податковому обліку відповідно до вимог п. 138.3 ст. 138 ПКУ.

Державна податкова служба України підготувала [Інформаційни лист №4/2023](#) щодо особливостей переходу до системи оподаткування, що діяла до початку повномасштабного вторгнення, що передбачено Законом України від 30 червня 2023 року № 3219-ІХ «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану»

У листі надана інформація:

- про порядок переходу на загальну систему оподаткування або на спрощену систему оподаткування для платників податку, які втрачають право на використання спрощеної системи оподаткування, а саме: бути платником єдиного податку III групи із застосуванням ставки єдиного податку у розмірі 2 % від суми доходу (далі – спрощена система з особливостями оподаткування);
- перебіг яких строків, визначених Податковим кодексом України, відновлюється з 1 серпня 2023 року;
- про особливості переходу на сплату податку на прибуток підприємств після використання спрощеної системи з особливостями оподаткування (складання декларації, визначення звітних періодів та обсягів річного доходу, вартості необоротних активів для цілей податкової амортизації, застосування «тонкої капіталізації», податкові різниці при здійсненні експортно-імпортних операцій тощо);
- чи будуть оподатковуватись податком на доходи фізичних осіб «донати», компенсація за пошкоджений/знищений об'єкт нерухомого майна;
- про особливості сплати податку на додану вартість платниками податків після переходу зі спрощеної системи з особливостями оподаткування (визначення податкових зобов'язань, складання податкових накладних, визначення податкових періодів тощо);
- особливості сплати єдиного внеску у період дії воєнного стану тощо.

Національне агентство з питань запобігання корупції розробило [три тести](#), що допоможуть підвищити освіченість посадовців та всіх громадян у питаннях запобігання та врегулювання конфлікту інтересів. Метою НАЗК є зменшення кількості корупційних правопорушень.

Пройшовши ці тести, посадовці стануть досвідченішими з питань доброчесності:

Тест для визначення наявності чи відсутності конфлікту інтересів допоможе тим публічним службовцям, у яких є сумніви, швидко розібратися у багатьох типових проблемних ситуаціях.

Тест для врегулювання конфлікту інтересів підкаже, кого слід повідомити та яких заходів слід вжити для його врегулювання, якщо такий конфлікт виник.

Тест для обрання керівником способу врегулювання конфлікту інтересів у своїх підлеглих допоможе керівникові визначити оптимальні дії для врегулювання конфлікту інтересів у підлеглому.

Міністерство фінансів України оприлюднило Наказ №264 від 22 травня 2023 року «Про затвердження [Змін до Порядку](#) формування та ведення Реєстру волонтерів антитерористичної операції та/або здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 30 жовтня 2014 року № 1089, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 19 листопада 2014 року за № 1471/26248»

Зміни стосуються, зокрема, ведення Реєстру, подання заяви на включення до реєстру, причин та процедури відмови у включенні до Реєстру тощо.

Міністерство фінансів України оприлюднило [Наказ №410 від 27 липня 2023 року](#) «Про внесення змін до Класифікації доходів бюджету»

Наказом передбачено видалення з Класифікатора бюджетних доходів деяких позицій, що стосуються сплати податків за результатами розрахунку мінімального податкового зобов'язання. Метою є упорядкування та удосконалення класифікації доходів бюджету.

З повагою,

Бастіан Файгель

Директор Програми

«U-LEAD з Європою» від

GIZ

Додаток 1.

Легенда тематичних іконок

Місцевий бюджет і фінансова спроможність

Інвестиційна діяльність та економічний розвиток

Управління комунальним майном

Управління земельними ресурсами і просторове планування

Оплата праці в ОМС

Трудові відносини і кадрові питання

Організація діловодства в ОМС

Муніципальні/адміністративні/публічні послуги

Захист прав людини (допомога ВПО, соціальні послуги тощо)

Взаємодія з громадськістю

Міжнародне партнерство

Управління проєктами

Безпека і цивільний захист

Освіта

Охорона здоров'я